Lucie Vintrová: *Vyprávění dětí školního věku – jejich folkstories. Bakalářská práce* – posudek vedoucího

Jako Aneta Doskočilová, rozhodla se autorka provést redukovanou repliku výzkumu, který provedl Sutton-Smith. Ten ve druhé polovině 70. let dvacátého století se svým týmem sbíral příběhy od dětí ve věku od 2 do 10 let. Doskočilová sbírala příběhy od dětí z 3., 6. a 9. třídy; autorka od dětí z 2., 5. a 8. třídy. To jí umožnilo výzkum Doskočilové triangulovat a zároveň její sbírku příběhů doplnit. Teoreticky se jedná o otázku vývojově závazných tendencí při zacházení se zápletkou příběhu.

Ke spolupráci autorka získala celkem 50 žáků jedné základní školy s přiměřeným zastoupením jednotlivých ročníků a pohlaví (2. ročník 7♀ a 8♂; 5. ročník 9♀ a 8♂; 8. ročník 10♀ a 8♂). Přepisy všech příběhů prezentuje na 23 stranách Přílohy 4.

Obdobně jako Doskočilová analyzuje zacházení se zápletkou ze tří hledisek:
1) Úroveň řešení konfliktu: 1. žádná odpověď na konflikt; 2. selhání; 3. zrušení; 4. přeměna.
2) Povaha konfliktu: ničemnost; deprivace
3) Styl řešení konfliktu: aktivita hrdiny; pasivita hrdiny (při aktivitě pomocníků); spojenectví – toto třídění tedy nepoužívá na 2 příběhy úrovně „žádná odpověď na konflikt“.

Pečlivou argumentaci zatřídění jednotlivých příběhů do rozlišovaných kategorií prezentuje na 44 stranách příslušných kapitol: 4.1 Rozbor příběhů z hlediska úrovně řešení konfliktu (s. 22–49); 4.2 Rozbor z hlediska povahy konfliktu (s. 49–57); 4.3 Rozbor příběhů z hlediska stylu řešení konfliktu (s. 57–65). V těchto kapitolách prezentuje též shrnující komentáře k 11 stranám statistických tabulek v Příloze 5-10. Dodejme, že v tabulkách se věnuje nejen zkoumání vývojových tendencí v rámci zmíněných tří dimenzí, ale též zkoumání vzájemných souvislostí mezi nimi a vývojovým tendencím těchto souvislostí. Ocenění tedy zaslouží nejen množství kvalitativní analýzy, ale též analýzy kvantitativní. A ještě dodejme, že v kapitole 5 Diskuse autorka korektně reflektuje metodologické meze svého výzkumu a pečlivě diskutuje podobnosti a rozdíly mezi tím, co zjistila ona, a co zjistili Doskočilová a Sutton-Smith.

Ocenění pak zaslouží již základní poznatky kvantitativní analýzy. Tak jako Doskočilová, zjistila autorka vývojovou gradaci při používání úrovní řešení konfliktu u dívek a určitý regres u nejstarších chlapců. V případě povahy konfliktu jako Doskočilová zjistila, že dívky dávají přednost příběhům o deprivaci, a to bez vývojové změny. Na rozdíl od Doskočilové zjistila určitou vývojovou tendenci u chlapců: většina nejmladších volila příběhy o ničemnosti, většina nejstarších o deprivaci. V případě stylu řešení zjistila na rozdíl od Doskočilové, že děti vůbec nepoužívaly pasivitu hrdiny při aktivitě pomocníků; sedlovitý průběh mělo používání spojenectví (57%, 22%, 60%), nikoli používání aktivity hrdiny, a to jen u dívek; a že sice většina nejmladších chlapců používala aktivitu hrdiny, všichni nejstarší chlapci však používali spojenectví.

Na základě toho, jak autorka těmito zjištěními obohatila, co zjistila Doskočilová, by se tedy dalo uvažovat o tom, že volba povahy konfliktu či stylu řešení konfliktu závazné vývojové tendenci nepodléhá. Otázkou pak je, zda opakovaně zjištěný „regres“ u chlapců lze považovat za vývojově předznamenávající vývoj i pro dívky, nebo zda jde jen o dočasný jev. Jako pochybné se jeví vysvětlovat množství chlapců používajících nižší úrovně řešení konfliktu (1. žádná odpověď na konflikt; 2. selhání vs. 3. zrušení; 4. přeměna) regresem kognitivních schopností – jak by žádala teorie Suttona-Smithe. Dalo by se však uvažovat např. o tom, že v případě chlapců v 8. či 9. ročníku jsou volby nižších úrovní řešení konfliktu jen dočasnou reakcí na aktualizaci kastrační úzkosti na počátku dospívání. Ale možná je i úvaha o tom, že mezi chlapci 8. a 9. ročníků se dříve než mezi dívkami objevuje skupina těch,

kteří chápou, že „happy end“ není jediným kulturně legitimním vyústěním příběhů. Zjištění autorky spolu se zjištěními Doskočilové tak představují solidní argument pro to, aby byl proveden obdobný výzkum mezi chlapci a dívkami na prahu dospělosti.

Co se týče formy, vytkl bych autorce jen to, že v odkazech na literární prameny neuvádí stránky ani u doslovných citací. Sám dávám přednost, když se stránky uvádějí i u parafrází konkrétních částí textů. Odkazy na literaturu považují za nástroj umožňující vyhledávání v použitých pramenech a nikoli jen za legalizaci opisování a parafrázování textů jiných autorů.

V souhrnu soudím, že autorka splnila požadavky na bakalářské práce, jak co se týče obsahu, tak formy, a že její práci mohu doporučit k obhajobě.

V Praze 29. 8. 2018 PhDr. Miroslav Klusák, CSc.